

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag om insatser för att samordna vård och omsorg om de mest sjuka äldre

Regeringens beslut

Som ett led i regeringens satsning på insatser för att samordna vård och omsorg om de mest sjuka äldre beslutar regeringen om följande uppdrag till Socialstyrelsen för 2012.

1. Uppdrag att kartlägga primärvårdens ansvar och insatser

Socialstyrelsen ges i uppdrag att fortsätta arbetet med att göra en kartläggning och analys av dels primärvårdens uppdrag och insatser, dels korttidsboende och andra vård- och omsorgsformer i gränslandet mellan akutsjukvård och permanenta insatser från kommunal vård och omsorg. I kartläggningen ska akutsjukvårdens och geriatrikens dimensionering beaktas i förhållande till primärvården. Den förstudie som Socialstyrelsen redovisat i december 2011 (dnr S2011/5885/FST) ska utgöra grund för det fortsatta arbetet.

2. Uppdrag att fortsätta arbetet med kunskapsutveckling och stöd till implementering

Socialstyrelsen ges i uppdrag att tydliggöra de mest sjuka äldres specifika förutsättningar och behov i olika nationella riktlinjer. Socialstyrelsen ska utreda förutsättningarna för att kunna prioritera och ge rekommendationer kring enskilda åtgärder vid specifika tillstånd för de mest sjuka äldre. Arbetet innefattar metodutveckling och att utarbeta en generell vägledning kring sådana insatser för de mest sjuka äldre som kan ingå i flera olika nationella riktlinjer. I uppdraget ingår också att ta fram specifika rekommendationer för de mest sjuka äldre inom ett riktlinjeområde.

Socialstyrelsen ges vidare i uppdrag att fortsätta arbetet med att ta fram ett stöd för ökad delaktighet i vård och omsorg för personer med demens och deras anhöriga. De rättsliga förutsättningarna ska klargöras

och verktyg utvecklas för att analysera äldre personer med demenssjukdom och deras närståendes situation och hur den kan förbättras ska utvecklas.

Socialstyrelsen ges också i uppdrag att i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting vidareutveckla arbetet med att beskriva och bedöma behovet av nationellt fackspråk inom äldreomsorgen. Under 2012 ska Socialstyrelsen testa och utvärdera en modell för systematiskt processorienterat arbetssätt och strukturerad dokumentation i tre kommuner.Handlednings- och utbildningsmaterial ska utarbetas och testas, utbildnings- och informationsinsatser genomföras samt handledare rekryteras. Modellen ska introduceras i större skala med början 2013.

Socialstyrelsen ges även i uppdrag att i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting fortsätta stödet till implementering av nationella riktlinjer för vård och omsorg för personer med demenssjukdom. 25 000 000 kronor ska fördelas till kommuner som i samverkan med landstinget utvecklar och prövar modeller för genomförandet av de nationella riktlinjerna för vård och omsorg om personer med demenssjukdom.

3. Uppdrag att genomföra registeranalyser

Socialstyrelsen ges i uppdrag att fördjupa sina epidemiologiska studier och genomföra registeranalyser av de mest sjuka äldre. Inriktningen ska vara att identifiera effektivitets- och samordningsbrister i vården och omsorgen om de mest sjuka äldre. Förändringar över tid av gruppens sammansättning med hänsyn till användning av vård, omsorg och läkemedel ska belysas. Identifierade brister i psykiatrisk vård och läkemedelsbehandling för äldre med psykisk ohälsa ska analyseras ytterligare och nationella minoriteters situation belysas särskilt. Socialstyrelsen ska även identifiera vilka registeruppgifter som vore önskvärda att ha för att utförligt kunna identifiera och följa utvecklingen för de mest sjuka äldre och deras anhöriga och brister i vård- och omsorgsprocesserna. Socialstyrelsen ska exempelvis undersöka och beskriva hur ett s.k. vårdprocessID och ett omsorgsprocessID skulle kunna utformas inom vården och omsorgen för mest sjuka äldre.

4. Uppdrag att utveckla statistiken

Socialstyrelsen ges i uppdrag att i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting utveckla den personnummerbaserade statistiken över äldres vård och omsorg så att månadsvis insamling och presentation sker. Insamling av behovsuppgifter ska utredas och en plan utarbetas för hur statistiken ska utvecklas bl.a. för hemsjukvård samt för stöd till anhöriga och icke biståndsprovade insatser enligt socialtjänstlagen.

Socialstyrelsen ges även i uppdrag att vidareutveckla patientregistret med avseende på innehåll, kvalitet och aktualitet. Socialstyrelsen ska arbeta för att öka täckningsgraden på inrapporteringen från öppen specialist-

vård. För att åstadkomma en effektivare datahantering ska Socialstyrelsen också genomföra en förstudie angående ny databasstruktur för patientregistret samt en förstudie kring möjligheterna till tätare inrapportering av uppgifter.

5. Uppdrag att förbättra läkemedelsanvändningen för äldre

Socialstyrelsen ges i uppdrag att slutföra arbetet med ett nytt kapitel i Läkemedelshanteringsföreskriften om läkemedelsgenomgångar för äldre samt ta fram en vägledning till denna föreskrift. Socialstyrelsen ska även färdigställa en webbaserad utbildning för läkare och vårdpersonal. Utbildningen ska utgå från framtagna föreskrifter och vägledning på området.

6. Uppdrag att utveckla Öppna jämförelser för äldre

Socialstyrelsen ges i uppdrag att i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting utveckla nya indikatorer, så långt möjligt publicerade på enhetsnivå, för vård och omsorg om de mest sjuka äldre på de områden där sådana idag saknas. Särskilt fokus ska läggas på att utveckla indikatorer som beskriver vård- och omsorgsprocesserna. Indikatorer som kan vidareutveckla det systematiska kvalitetsarbetet och underlätta kvalitetsuppföljning nationellt bör också tas fram.

Socialstyrelsen ges även i uppdrag att utveckla brukarundersökningen om äldres uppfattningar om vård och omsorg när det gäller undersökningsmetod och antal deltagare i undersökningen så att resultat kan redovisas på enhetsnivå för särskilt boende och hemtjänst. Uppdraget ska genomföras i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting och Myndigheten för vårdanalys.

Socialstyrelsen ges också i uppdrag att i samverkan med Sveriges Kommuner och Landsting utveckla presentationen av Öppna jämförelser så att de i högre grad visar hur kvaliteten i och resultatet av vård och omsorg om de mest sjuka äldre utvecklas. Inriktningen bör också vara att öka aktualiteten av webbpublicerade data i Öppna jämförelser.

7. Uppdrag att förbättra rättssäkerheten

Socialstyrelsen ges i uppdrag att utveckla vägledningen till kommuner och enskilda verksamheter för att förbättra rättssäkerheten för äldre personer inom äldreomsorgen och särskilt uppmärksamma situationen för de mest sjuka äldre. Handläggning och dokumentation samt frågor som rör situationen för personer med nedsatt autonomi är särskilt viktiga områden att uppmärksamma i vägledningen.

8. Uppdrag att göra en bedömning mot uppställda krav

Socialstyrelsen ges i uppdrag att genomföra en bedömning av om kommuner och landsting uppnått uppställda grundläggande krav och resultat som regeringen beslutat lämna ersättning för enligt överens-

kommelsen mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting om en Sammanhållen vård och omsorg om de mest sjuka äldre 2012.

För samtliga delar av detta uppdrag får Socialstyrelsen sammantaget använda 63 000 000 kronor. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken, anslagsposten 20 Sammanhållen vård och omsorg om äldre. Rekvisitionen ska ske senast den 1 december 2012 och hänvisa till det diarienummer som detta beslut har. Medel som inte används ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2013.

Socialstyrelsen ska senast den 1 oktober 2012 lämna en rapport till Regeringskansliet (Socialdepartementet) om arbetsläget för uppdragen 1–7 ovan. Socialstyrelsens bedömning och underlag för utbetalning av ersättning (punkt 8) ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 december 2012. Rapporten och den samlade bedömningen med underlag för utbetalning av ersättning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Särskilda medel har avsatts i statsbudgeten för 2012 i syfte att förbättra vården och omsorgen om de mest sjuka äldre. Nya sätt för att samla insatserna kring den äldre för ett bättre omhändertagande behöver utvecklas. För en äldre person med många olika symptom, diagnoser och omfattande nedsättningar i sitt funktionstillstånd kan kontakterna med olika huvudmän, verksamheter och personalkategorier vara svåra att överskåda. Därför genomför regeringen en särskild satsning på att effektivisera användandet av resurser så att vården och omsorgen i större grad utgår från patienternas behov samt organiseras effektivare. Under förutsättning att riksdagen beviljar medel är regeringens avsikt att under perioden 2011–2014 avsätta 3 750 000 000 kronor för denna särskilda satsning. Beloppet motsvarar 1 300 000 000 kronor per år 2013 och 2014. För 2012 har avsatts 1 271 000 000 kronor.

Socialstyrelsen beviljades i juni 2011 medel för att ta fram underlag för regeringens arbete för att förbättra vården och omsorgen om de mest sjuka äldre (dnr S2011/5885/FST). Medlen som avsatts till Socialstyrelsen för 2012 utgör i huvudsak en fortsatt satsning och vidareutveckling av de uppdrag som påbörjades 2011.

På regeringens vägnar

Göran Hägglund

Gert Knutsson

Kopia till

Finansdepartementet/Budgetavdelningen
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ek
Regeringskansliet internrevision
Socialutskottet
Kammarkollegiet
Läkemedelsverket
Myndigheten för vårdanlays
Sveriges Kommuner och Landsting
Stiftelsen Leading Health Care